

KULTURA IBEROAMERYKAŃSKA W ŚWIECIE

■ **Na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym**, który odbył się w czerwcu 2013 roku w Nowym Jorku, kubański film „Pablo” otrzymał dwie nagrody: Yosmani Acosta został uznany za najlepszego reżysera, natomiast Omar Franco został nagrodzony jako najlepszy aktor. „Pablo” jest pierwszym długometrażowym filmem wyprodukowanym w prowincji Camaguey na Kubie. Miał swoją premierę w programie Festiwalu Nowego Kina Latynoamerykańskiego w Hawanie w ubiegłym roku (został pokazany poza konkursem). Opowiada historię 12-letniego chłopca (w tej roli gra miejscowe dziecko), który jest dręczony przez własnego ojca (gra go Omar Franco, jeden z niewielu zawodowych aktorów w obsadzie filmu, ceniony na Kubie za swe role zarówno dramatyczne jak i komediowe). Po zakończeniu festiwalu w Nowym Jorku film „Pablo” został zaprezentowany w kilku miastach w Stanach Zjednoczonych i we Francji.

■ **Na ostatnim Festiwalu Nowego Kina Latynoamerykańskiego** w Hawanie nagrodę publiczności zdobył film „Se vende”. Autorem scenariusza i reżyserem filmu jest popularny kubański aktor Jorge Perrugoria, znany przede wszystkim z głównej roli w filmie „Fresa y chocolate” Tomasa Gutierrezza Alei. I właśnie temu reżyserowi (zmarłemu przed kilkoma laty) Perrugoria dedykował swój ostatni film. „Se vende” opowiada historię Kuby poczynając od końca lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia, poprzez lata siedemdziesiąte i słynną *zafre* dziesięciu milionów ton cukru, która nie osiągnęła swego celu, następnie opowiada o latach osiemdziesiątych, kiedy Kubańczycy pozbywali się wszystkich wartościowych przedmiotów żeby nabyć upragnioną aparaturę video, potem relacjonuje lata dziewięćdziesiąte i tak zwany *período especial*, który był okresem drażniących wyrzeczeń dla społeczeństwa, no i wreszcie dochodzi do „tego, co nastąpiło później”, jak mówi Jorge Perrugoria, a co „jest nie wiadomo czym”. Recenzenci uważają, że film ten ma duże znaczenie, bo po raz pierwszy przedstawia historię Kuby drugiej połowy XX wieku, gdy tymczasem podręczniki szkolne do nauki historii kończą dzieje Kuby na zwycięstwie rewolucji w 1959 roku.

■ **Międzynarodowy Festiwal Filmowy** w Wenecji (sierpień 2013 rok) został otwarty pokazem filmu „Grawitacja” meksykańskiego reżysera Alfonsa Cuarona. Określany jako „technothriller” opowiada historię dziejącą się na statku kosmicznym krążącym w pasie okołozemskim, gdzie coraz większe staje się prawdopodobieństwo zderzeń i katastrofy. Uznany za reżysera wszechstronnego Cuarón wraca tym filmem do gatunku filozoficznego *science fiction*. Obsadę filmu stanowią znani aktorzy amerykańscy Sandra Bullock i George Clooney.

■ **Na Międzynarodowym Festiwalu Filmowym** w San Sebastian (wrzesień 2013 roku) przyznano „Złotą Muszlę” filmowi „Złote Włosy” wenezuelskiej reżyserki Mariany Rendón. Film porusza problem nietolerancji przedstawiając historię dziewięcioletniego chłopca, któremu nadmiernie kręczą się włosy i z tego powodu staje się przedmiotem dokuczliwych żartów i pośmiewiska otoczenia.

■ **We wrześniu 2013 roku w galerii Saatchi w Londynie** zorganizowano wystawę, która zaprzecza twierdzeniu, że przeżywamy kres ery papieru. Organizatorzy ekspozycji pragnęli pokazać, że papier był i jest jednym z najważniejszych materiałów w historii sztuki. Współcześni artyści dowodzą, że papierowe dzieła nie muszą być płaskie. Hiszpanie Jose Lerma oraz Hector Madera pokazali wielkie popiersie boksera, u którego wgniecenia miękkiej papierowej materii ukazują twarz zniekształconą licznymi złamaniami. Z kolei Brazylijczyk Marcelo Jacome z papierowych latawców skonstruował delikatne, kolorowe „smoki” – ruchome rzeźby nieomal w stanie nieważkości. Kolumbijczyk Miler Lagos zaprezentował rzeźby z papierowej makulatury przedstawiające gałęzie i konary drzew. Obok artystów z Ameryki Łacińskiej w wystawie uczestniczyło liczne grono Japończyków oraz artyści z Wielkiej Brytanii.

■ **22 listopada 2013 roku zmarł w Hawanie** w wieku 88 lat Abelardo Estorino. Był wybitnym przedstawicielem środowiska teatralnego Kuby, laureatem Państwowej Nagrody Literackiej w 1992 roku i Państwowej Nagrody Teatralnej w 2002 roku. Napisał wiele sztuk dramatycznych, z których najbardziej znane to: „El robo del cochino” (1961), „Las impuras” (1962), „Las vacas gordas” (1962), „El peine y el espejo” (1963) i „La casa vieja” (1964). Jego sztuki były tłumaczone i wystawiane w Czechosłowacji, Szwecji, Norwegii, w Meksyku, w USA i w Chile. Był utalentowanym reżyserem teatralnym, uważano go za ucznia Virgilia Pinery (1912-1979). W latach 1970-75 (tzw. *quinquenio gris*, czyli „szarej pięciolatki”) wiódł żywot zmarginalizowany ze względu na swój homoseksualizm. Był członkiem jury państwowej nagrody literackiej na Kubie w latach 1965, 1985 i 2003. Ostatnią jego pracą była adaptacja teatralna powieści „Pedro Paramo” Juana Rulfo, którą wystawił w Hawanie zespół teatru Hubert de Blanck.

■ **30 listopada 2013 roku zostały otwarte** w meksykańskiej Guadalajarze Międzynarodowe Targi Książki będące najważniejszym spotkaniem wydawców iberoamerykańskich. Gościom targów zapadły w pamięć słowa peruwiańskiego pisarza Mario Vargas Llosy (Nobel 2010 roku), który w żarliwym wystąpieniu bronił przyszłości tradycyjnej powieści opartej na fikcji narracyjnej i powstającej w czasach nie dającego się powstrzymać rozwoju nowych technologii i maszyny technokonsumpcji. Mario Vargas Llosa promował na targach swoją nową powieść „El heroe discreto”, w której równole-

gle prowadzi wątki historii rodzinnych dwóch biznesmenów działających we współczesnym Peru. Powieść nie wzbudziła entuzjazmu krytyki.

■ **1 grudnia 2013 roku w Museo Nacional de Culturas Populares** w stolicy Meksyku otwarto wystawę fotograficzną zatytułowaną „Mirame Lima” i będącą portretem 50 peruwiańskich rodzin, które zgodziły się otworzyć drzwi swoich domów fotografom. Byli to Morgana Vargas Llosa (córka pisarza Mario Vargas Llosy) i Jaime Travesan. Oboje, pod kierownictwem artystycznym Davida Tortory, dokumentowali współczesne życie społeczeństwa Limy – stolicy Peru liczącej obecnie prawie 8,5 miliona mieszkańców. Fotografie ludzi o różnych kolorach skóry, rozmaitych obyczajach, tradycjach kulinarnych pozwalają zdać sobie sprawę z najważniejszych ruchów migracyjnych, które miały miejsce w ciągu 478 lat historii Limy. Wymieszały się tu wpływy hiszpańskie, arabskie, niemieckie, chińskie, kubańskie, francuskie, włoskie, japońskie nadając różnorodny obraz społeczności miasta. Wystawa pokazuje, jak mieszkają, jak żyją, jak się ubierają, co jedzą, jak pracują, o czym marzą, czego oczekują od przyszłości. Ta interesująca ekspozycja pozostanie otwarta dla publiczności do połowy marca 2014 roku.

■ **Ostatni numer kwartalnika „Książki”** przynosi informacje o wydanych w ostatnim okresie i wartych przeczytania książkach autorów iberoamerykańskich. Znajdujemy na tej liście najnowszą powieść hiszpańskiego pisarza Artura Pereza-Reverte pod tytułem „Francotirador paciente” – historię z gatunku sensacyjnych opowiadającą o świecie twórców graffiti tropionych przez specjalistę poszukującego nowych talentów w świecie współczesnej sztuki.

Kubańska pisarka Wendy Guerra jest autorką powieści „Negra”, która, podobnie jak i poprzednie jej książki, wciąż ograniczana jest na Kubie cenzurą. Twórczość Wendy Guerra mówi czytelnikom o tym, jaka jest świadomość dzisiejszego pokolenia kubańskich 40-latków, którzy znają tylko czasy schyłku rewolucji i trudności gospodarcze Kuby po upadku Związku Radzieckiego. Powieść „Negra” przedstawia losy czarnoskórej dziewczyny zanurzonej w kulturze i wierzeniach afrokubańskich, a więc opisuje zwyczaje egzotycznej Kuby, która nie jest po myśli miejscowej władzy.

Tegoroczna, przyznawana w Barcelonie, nagroda literacka „Premio Herralde” przypadła pisarzowi z Meksyku o nazwisku Alvaro Enrique. Jego powieść zatytułowana „Nagła śmierć” jest wprawdzie powieścią historyczną, ale opowiedzianą dosyć zaskakująco, bo współczesny narrator z obecnej perspektywy analizuje wydarzenia z odległej przeszłości i opisuje jeden dzień z 1599 roku, kiedy to Francisco de Quevedo i Caravaggio rozgrywają między sobą mecz tenisowy. Klasyk hiszpańskiej literatury barokowej i wybitny malarz włoski są tu symbolami dwóch różnych postaw.

Hiszpański pisarz Jorge Carrión wydał esej poświęcony księgarniom i zatytułowany „Librerías”. Mamy tu do czynienia z refleksją dotyczącą znaczenia księgarni dla społecznego życia, ich historii i wpływu na rozwój literatury i humanistyki.

Omówienia wydanych ostatnio książek z literatury iberoamerykańskiej dokonał na łamach kwartalnika „Książki” krakowski iberysta Tomasz Pindel.

■ **Krakowskie wydawnictwo Znak** zapowiada, że jesienią 2014 roku wyjdzie pierwsza powieść, jaką Mario Vargas Llosa napisał po otrzymaniu literackiej nagrody Nobla. Nosi tytuł „El Héroe discreto” (nie ma jeszcze polskiego tytułu). Opowiada historię rodzinne dwóch biznesmenów we współczesnym Peru. Szantaż, zemsta, romans – to są wątki, w jakie obfituje wartka akcja powieści.

Równolegle wydawnictwo Znak planuje opublikowanie nowej biografii Maria Vargasa Llosy, której autorem jest Tomasz Pindel.

Dział opracowała: *Danuta RYCERZ*